Frágreiðing frá Barnaverndarstovu Føroya fyri árið 2020
- grundað á hagtøl frá barnaverndartænastunum og Fosturforeldraskipanini

Barnaverndartænastan fyri Norðoyggjar
Barnaverndartænastan fyri Eysturkommunu og Fuglafjarðar kommunu
Barnaverndartænastan við Skálafjørðin
Barnaverndartænastan í VEKS
Barnaverndartænastan í Vágum
Barnaverndartænastan í Tórshavnar kommunu
Barnaverndartænastan fyri Sandoyar og Skúvoyar kommunur
Barnaverndartænastan fyri Suðuroy

Barnaverndarstova Føroya

Juni 2021

Innihald

1. HAGTØLINI OG BARNAVERNDARSTOVAN 3

2. UPPBÝTIÐ Í BARNAVERNDARTÆNASTUR 4

3. SKRÁSETING AV MÁLUM 6

4. HVUSSU BYRJA BARNAVERNDARMÁLINI? 9

5. FÍGGING – KOSTNAÐUR AV BARNAVERND 14

6. FOSTURFORELDRASKIPANIN 16

1. Hagtølini og Barnaverndarstovan

Barnaverndarøkið varð skipað av nýggjum 1. januar 2006, við tað at málsøkið var flutt frá landinum til kommunurnar at umsita. Við hesi umlegging fylgdi ein nýggj ábyrgd, sum kommunurnar í stóran mun hava tikið í samstørvum eftir einum felags leisti, sum tryggjar munagóð framtøk í teimum fyriskipanum, sum verða settar í verk. Um somu tíð, sum málsøkið varð yvirtikið, stovnaðu kommunurnar í felag Barnaverndarstovu Føroya, sum skal:

- arbeiða fyri at styrkja og samskipa barnaverndarøkið í landinum
- virka sum ráðgevi hjá landsstýrismanninum viðvíkjandi stevnumiðum á barnaverndarøkinum
- vegleiða og ráðgeva barnaverndartænastunum í almennum spurningum viðvíkjandi viðgerð av barnaverndarmálum
- veita barnaverndartænastunum undirvísing viðvíkjandi uppgávum teirra sambært barnaverndarlógini
- skipa og umsita Fosturforeldraskipanina
- syrgja fyri menning á økinum
- savna saman og umsita hagtøl á økinum

Harumframt stendur Barnaverndarstovan fyri virkseminum í Barnahúsinum.

Endamálið við hagtølunum

Síðan Barnaverndarstova Føroya varð sett á stovn, hevur verið arbeitt miðvíst við at fáa til vega hagtalstilfar.

Endamálið við innsavningini av hagtølum er at betra um grundarlagið fyri avgerðum á barnaverndarøkinum, umframt at geva leiðslunum, ið varða av barnaverndarøkinum í Føroyum, eina rættvísandi mynd av støðuni hjá einstøku barnaverndartænastunum. Taltilfarið, kann eisini nýtast sum grundarlag hjá kommununum, tá tær leggja sítt virksemi til rættis.

Sambært barnaverndarlógini hava allar barnaverndartænastur í landinum skyldu at lata upplýsingar um barnaverndarmál til Barnaverndarstovu Føroya. Hetta er ein umráðandi áseting, ið gevur Barnaverndarstovuni møguleika at fáa eina góða mynd av virkseminum kring landið, og hvussu hetta kann mennast og gerast enn dyggari.

Trygd

Tað er av størsta týdningi, at hagtølini eru so eftirfarandi sum møguligt, og at skrásettu upplýsingarnar í barnaverndarmálum ikki koma óviðkomandi í hendi. Upplýsingarnar verða einans nýttir til hagtøl og vísindalig endamál. Tí er eisini stórur dentur lagdur á, at starvsfólkini í einstøku barnaverndartænastunum vísa umhugsni og ansni í sambandi við hagtalsarbeiðið.

Rættleiki

Fyri at tryggja, at upplýsingarnar í hesi frágreiðing eru rættar, er hendan frágreiðing, eins og undanfarin ár, send øllum barnaverndartænastunum til ummælis, gjøgnumgongd og góðkenning, áðrenn hon er almannakunngjørd.

Barnaverndarstova Føroya, juni 2021

Oddbjørg Balle, leiðari

2. Uppbýtið í barnaverndartænastur

Landið er býtt upp í 8 *barnverndartænastur*, sum er felagsheitið fyri barnaverndarnevnd og barnaverndarumsiting. 7 av teimum 8 barnaverndartænastunum arbeiða í samstarvsøkjum. Bert Tórshavnar kommuna hevur sína egnu barnaverndartænastu einsamøll.

Samstarvsøkini skulu sambært lógini skipast samsvarandi eindunum í lógini um sjálvbodnar kommunusamanleggingar og kommunal samstørv í sambandi við lógarbundnar uppgávur. Samstarvsøkir kunnu samstarva um felags barnaverndarnevnd, og skulu samstarvsøkini tá vera samfeld landafrøðiliga ella samferðsluliga. Tó kann landsstýrismaðurin loyva, at fleiri barnaverndarnevndir verða skipaðar innan einstøku samstarvsøkini, treytað av, at tað í minsta lagi eru 3.000 íbúgvar fyri hvørja barnaverndarnevnd.

Uppbýtið í barnaverndatænastur í 2020

Barnaverndarøki	Kommunur
Barnaverndartænastan fyri Norðuroyggjar	**Fugloyar** **Klaksvíkar** **Kunoyar** **Viðareiðis** **Hvannasunds**
Barnaverndartænastan fyri Eysturkommunu og Fuglafjarðar kommunu	**Eystur** **Fuglafjarðar**
Barnaverndartænastan við Skálafjørðin	**Nes** **Runavíkar** **Sjóvar**
Barnaverndartænastan í VEKS	**Vestmanna** **Eiðis** **Kvívíkar** **Sunda**
Barnaverndartænastan fyri Vága- og Sørvágs kommunur	**Vága** **Sørvágs**
Barnaverndartænastan fyri Tórshavnar kommunu	**Tórshavnar**
Barnaverndartænastan fyri Sandoyar og Skúvoyar kommunur	**Skopunar** **Sands** **Skálavíkar** **Húsavíkar** **Skúvoyar**
Barnaverndartænasta fyri Suðuroynna	**Hvalbiar** **Tvøroyrar** **Fámjins** **Hovs** **Porkeris** **Vágs** **Sumbiar**

3. Skráseting av málum

Við árslok 2020 vóru 908 barnaverndarmál virkin kring landið.

Barnaverndarmál eru í sjálvum sær ymisk, og munur er á, hvussu umfatandi einstøku barnaverndarmálini eru. Málini snúgva seg oftast um vanliga ráðgeving, men eisini kunnu meira álvarslig inntriv koma fyri, har talan er um børn, sum verða sett heiman móti viljanum hjá foreldrunum. Talan er tá um eina sonevnda umsorganaryvirtøku uttan samtykki.

Tað ber sostatt illa til at samanbera støðuna hjá barnaverndartænastunum kring landið, einans út frá hvussu nógvum málum tær hava ábyrgd av. So hvørt vísa hagtølini tó ár um ár, hvørt talið av barnaverndarmálum broytist, og um fyriskipanirnar, ið barnaverndartænasturnar seta í verk, tæna sínum endamáli.

Hvørt barnið sær er skrásett sum eitt mál. Hetta merkir, at ein familja kann vera skrásett sum fleiri barnaverndarmál, um fyriskipanir verða settar í verk fyri fleiri børn í somu familju.

Talva 1: Tal av barnaverndarmálum við árslok 2020

	Mál gentur		**Mál dreingir**		**Mál bæði kyn**			**Barnatal í økinum**			
	0-17	**18-22**	**0-17**	**18-22**	**0-17**	**18-22**	**Tils.**	**0-17**	**18-22**	**Tils.**	**%**
Norðoyggjar	50	1	64	0	114	1	**115**	1.487	476	**1.963**	5,9
Eysturk.	35	1	30	2	65	3	**68**	987	243	**1.230**	5,5
Skálafj.	60	1	56	0	116	1	**117**	1.742	411	**2.153**	5,4
VEKS	25	0	29	0	54	0	**54**	1.115	249	**1.364**	4,0
Vágar	23	1	21	1	44	2	**46**	892	220	**1.112**	4,1
Tórshavn	178	12	182	17	360	29	**389**	5.628	1.454	**7.082**	5,5
Sandoy	20	1	13	0	33	1	**34**	292	72	**364**	9,3
Suðuroy	38	1	46	0	84	1	**85**	1.038	268	**1.306**	6,5
Alt landið	429	18	441	20	870	38	**908**	**13.181**	**3.393**	**16.574**	**5,5**

Talvan vísir, at barnaverndarmál í % av barnatalinum tilsamans er 5,5 fyri alt landið – sum er 0,1 prosent-stig minni enn seinasta ár. Sum tað sæst, hevur VEKS lutfallsliga fæst barnaverndarmál (4,0%), men eisini Vágar og Skálafjørðurin liggja undir miðaltalinum fyri alt landið.

Økini Sandoy, Suðuroy og Norðoyggjar høvdu flest mál í mun til barnatalið í sínum økjum, meðan Tórshavn, Eysturkommuna og Fuglafjørður lógu beint á miðal fyri landið.

Talva 2: Tal av barnaverndarmálum í % av barnatali við árslok 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Norðoyggjar	4,9	5,3	4,3	6,4	5,9
Eysturkomm. og Fuglafj.	4,6	4,5	4,1	7,0	5,5
Skálafjørðurin	7,4	6,6	5,5	6,0	5,4
VEKS	4,0	4,7	5,1	4,4	4,0
Vágar	6,8	7,2	4,8	6,3	4,1
Tórshavn	4,4	4,6	4,9	5,1	5,5
Sandoy	6,2	6,7	7,5	8,7	9,3
Suðuroy	8,6	7,9	6,8	4,9	6,5
Alt landið	**5,6**	**5,4**	**5,1**	**5,6**	**5,5**

Yvirlit yvir tal av barnaverndarmálumum 2010-2020

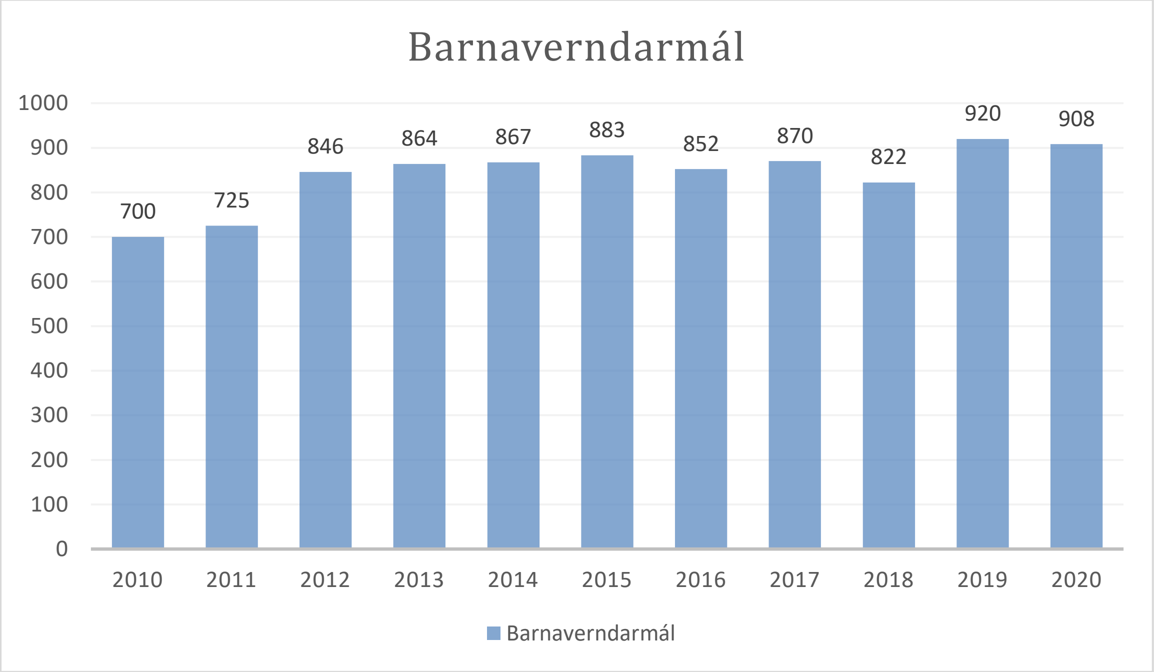

Yvirlit yvir barnaverndarmál í prosentum av barnatalinum 2015-2020

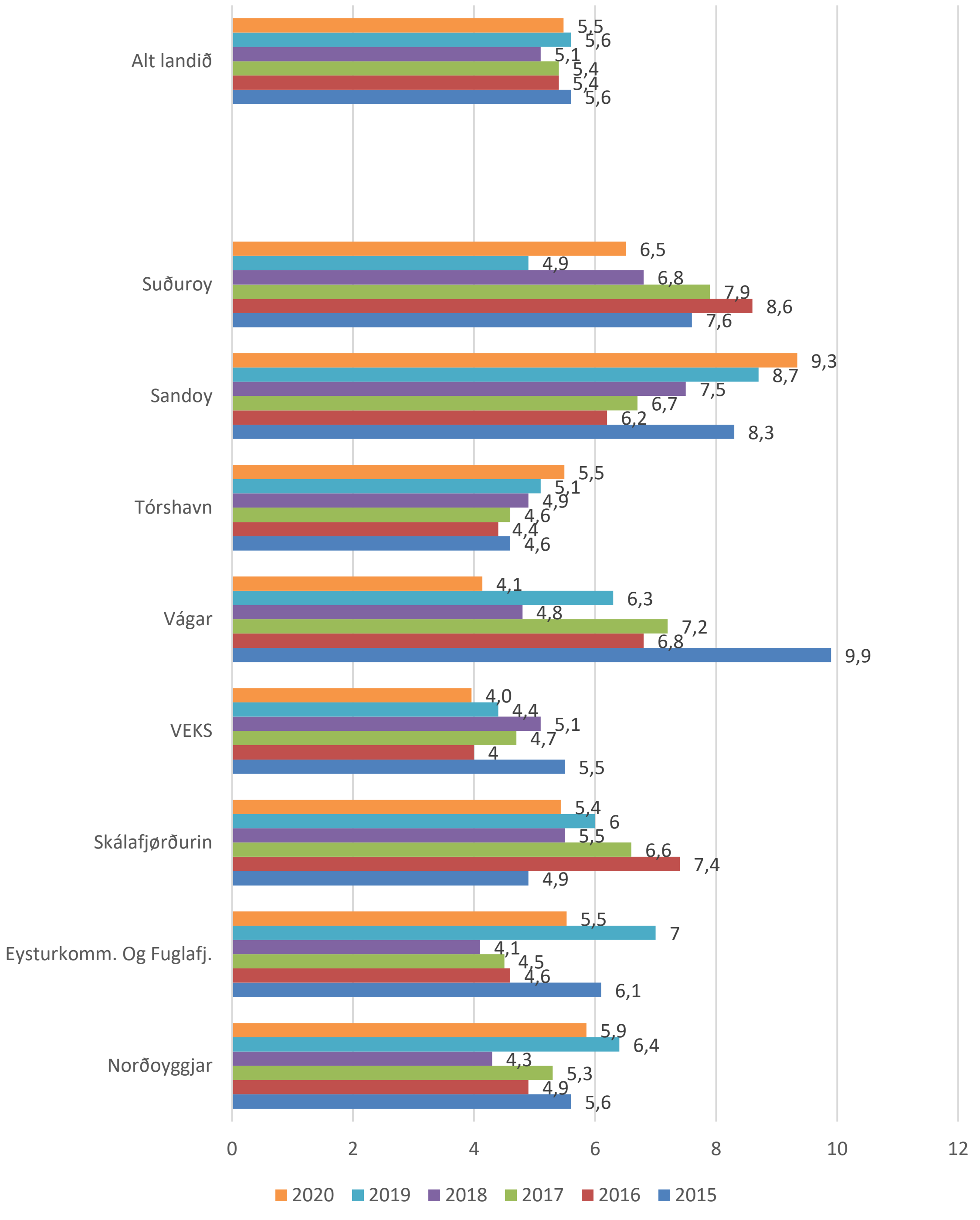

4. Hvussu byrja barnaverndarmálini?

Barnaverndarlógin fevnir, sambært viðmerkingunum til lógina, um børn, ið liva undir viðurskiftum, sum kunnu skaða teirra heilsu og menning.

Við barnaverndarlógini vildi lóggevarin, at barnaverndartænasturnar skuldu fáa møguleika at savna sína orku um tey børn í samfelagnum, sum hava tørv á stuðli og hjálp. Tí fevnir barnaverndarlógin ikki um trivnaðin hjá børnum í síni heild. Lógin fevnir heldur ikki um børn, ið bera brek, uttan so, at tey samstundis liva undir umstøðum, sum kunnu skaða teirra heilsu og menning.

Fyri at tryggja, at barnaverndartænasturnar fáa kunnleika um børn, sum liva undir viðurskiftum, ið ikki eru nøktandi, er *fráboðanarskylda* ásett í barnaverndarlógini.

Lógin sigur, at øll hava fráboðanarskyldu, men skilur tó millum vanliga borgaran, ið kann vera ónavngivin, og tann, sum í starvi sínum hevur við børn at gera. I seinna førinum er kravið, at fráboðanin skal verða navngivin. Í sambandi við endurskoðan av barnaverndarlógini varð fráboðanarskyldan hjá fakfólki herd við virknaði frá 1. juli 2012. Fakfólk hava skyldu at boða barnaverndartænastuni frá, um so er, at tey hava kunnleika til, ella hava orsøk at halda, at viðurskifti eru, sum krevja, at komið verður uppí eftir lógini.

Ásett er somuleiðis í lógini, at barnaverndartænastan skal siga starvsfólki, sum hava boðað frá, hvørt fráboðanin er móttikin.

Um fráboðanarskylduna sigur barnverndarlógin hetta:

"**§ 14.** Øll, sum í starvi sínum hava við børn at gera og sum í hesum sambandi fáa kunnleika til viðurskifti ella hava orsøk til at halda, at viðurskifti eru, sum krevja, at komið verður uppí eftir hesi lóg, hava skyldu til navngivin at boða barnaverndartænastuni frá hesum. Fráboðanarskyldan sambært hesum stykki verður sett fram um ásetingarnar í øðrum lógum um tagnarskyldu í viðkomandi yrkjum.

Stk. 2. Tann, ið fær kunnleika til, at foreldur ella annar uppalari vanrøkir, meinslar ella misnýtir eitt barn, ella at barnið á annan hátt livir undir viðurskiftum, ið kunnu skaða tess sálarligu ella likamligu heilsu ella menning, hevur skyldu til at boða avvarðandi barnaverndartænastu frá hesum. Fráboðarin kann vera ónavngivin.

Stk. 3. Fráboðast skal eisini eftir stk. 1 og 2 um kvinnu, ið er við barn, tá ið mett verður, at tørvur er á stuðli sambært hesi lóg, t.d. vegna rúsevnismisnýtslu, sosialum ella sálarligum ávum.

Stk. 4. Barnaverndartænastan skal sum skjótast, og seinast innan eina viku, ganga ígjøgnum innkomnar fráboðanir og meta um, hvørt kanningar skulu setast í verk sambært hesi lóg, sí §§ 45 og 49.

Stk. 5. Barnaverndartænastan skal boða fráboðara sbrt. stk. 1 frá, hvørt fráboðanin er móttikin. Um ikki serlig viðurskifti tala ímóti hesum, skal barnaverndartænastan boða fráboðara sbrt. stk. 1 frá, hvørt fráboðanin hevur ført til, at málið verður kannað, ella at fyriskipanir eru settar í verk sambært hesi lóg. Afturboðanin fevnir bert um tann, ið fráboðað er um.

Stk. 6. Um ikki serlig viðurskifti tala ímóti hesum, kann barnaverndartænastan, tá tað hevur avgerandi týdning fyri, hvørja hjálp og stuðul fráboðari sbrt. stk. 1 kann veita barninum, kunna um, hvørjar fyriskipanir eru settar í verk."

Sambært § 49, stk. 1 skal barnaverndartænastan tó *beinanvegin og innan 24 tímar* eftir eina fráboðan meta um, hvørt vandi er fyri barnsins heilsu og menning, og um bráðfeingis fyriskipan tí skal setast í verk.

Ein fráboðan sambært hesi grein nýtist ikki merkja, at nøkur fyriskipan verður sett í verk. Barnaverndartænastan kannar og upplýsir í fyrstu syftu málið, og um komið verður fram til, at tað ikki er grundarlag fyri at seta fyriskipanir í verk, skal barnaverndartænastan onki gera.

Talva 3: Nýggj barnaverndarmál í 2020 í mun til talið av børnum og ungum tilsamans

	Gentur	Dreingir	Tils.	0-17 ár tils.	% av barnatali 2020	2019	2018	2017	2016
Norðoyggjar	9	9	**18**	1.487	1,2	4,8	3,1	3,5	3,3
Eysturk. og Fugl.	6	8	**14**	987	1,4	3,5	2,1	2,0	1,2
Skálafjørðurin	24	28	**52**	1.742	3,0	3,6	1,4	1,6	2,3
VEKS	8	4	**12**	1.115	1,1	1,3	2,3	1,9	3,0
Vágar	7	6	**13**	892	1,5	3,9	2,8	1,1	0,9
Tórshavn	43	46	**89**	5.628	1,6	1,5	1,5	1,4	1,2
Sandoy	9	7	**16**	292	5,5	5,7	4,3	1,7	1,6
Suðuroy	5	10	**15**	1.038	1,4	2,0	3,0	1,4	3,3
Alt landið	**111**	**118**	**229**	**13.181**	**1,7**	**2,6**	**2,0**	**1,7**	**1,5**

Tilsamans vóru skrásett 229 nýggj mál í árinum – 111gentur og 118 dreingir. Hetta eru 108 mál færri enn árið fyri – tað vil siga ein minking á 32%. Samlaða talið av nýggjum málum í mun til barnatalið í øllum landinum var 1,7. Bert Tórshavnarøkið hevði eina øking í tali av nýggjum málum í mun til árið fyri. Í øllum hinum økjunum var minking í tali av nýggjum barnaverndarmálum, har Norðoyggjar, Vágar og Eystur- og Fuglafjarðar kommunu stóðu fyri størstu minkingum.

Talva 3: Endað mál í 2020

	Gentur	Dreingir	Tils.	0-22 tils.	Endað mál í % av barnatali 2020	2019
Norðoyggjar	6	7	13	1.963	0,7	2,0
Eysturk. og Fuglafj.	11	8	19	1.230	1,5	1,3
Skálafjørðurin	36	36	72	2.153	3,3	1,6
VEKS	6	7	13	1.364	1,0	1,1
Vágar	20	21	41	1.112	3,7	2,4
Tórshavn	17	16	33	7.082	0,5	1,0
Sandoy	7	7	14	364	3,8	3,4
Suðuroy	6	9	15	1.306	1,1	0,8
Alt landið	**109**	**111**	220	16.574	1,3	1,3

Talva 5: Hvør boðaði frá í 2020

Fráboðari	Norður	Eystur	Skálafj.	VEKS	Vágar	Tórshavn	Sandoy	Suðuroy	Tils.	%-býti 2020	%-býti 2019
Foreldramyndugleikin	4	5	7	0	8	23	2	4	53	11,8	11,1
Foreldur u. foreldramyndugleika	1	0	0	3	0	3	0	0	7	1,6	0,5
Barnið sjálvt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,6
Skúli	11	9	6	1	9	14	3	6	59	13,1	12,2
Familja ella onnur, sum kenna familjuna	3	1	0	0	4	6	2	1	17	3,8	4,9
Dagstovnar, dagrøkt og frítíðarskúli	11	6	3	2	3	10	3	0	38	8,4	7,6
Løgreglan	12	6	3	3	11	41	9	0	85	18,8	21,1
Almannaverkið	2	0	1	0	3	0	0	0	6	1,3	1,4
Psyk. Depilin	7	2	5	0	3	15	1	1	34	7,5	7,4
Heilsufrøðingur	5	1	6	3	2	11	0	2	30	6,7	5,5
Kommunulækni	0	3	0	1	0	2	1	0	7	1,6	1,7
Skaðastova	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0,4	1,7
Ljósmóðir	3	0	5	0	0	3	0	0	11	2,4	1,6
Onnur í heilsuverkinum	1	1	0	1	0	4	0	0	7	1,6	1,9
Annað barnaverndarøki	0	1	9	1	2	4	2	1	20	4,4	6,5
Onnur, herímillum ónevnd	19	6	2	8	7	17	4	0	63	14,0	10,8
BVT tekur sjálv málið upp	0	2	1	0	0	4	1	0	8	1,8	2,9
Sernám	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,2
Familjufyrisitingin	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0,4	0
Kvinnuhúsið	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,2
Blákross	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0,4	0,2
Tilsamans	**80**	**43**	**52**	**23**	**53**	**157**	**28**	**15**	**451**	**100,0**	**100**

Hetta er annað árið á rað, at løgreglan stendur fyri størsta partinum av fráboðanunum: knøppum 19%. Í 2019 stóð løgreglan fyri 21% sum var ein tvífaldan í mun til árið frammanundan.

Í mongum førum eru tað fólk við familjutilknýti ella øðrum persónligum tilknýti til barnið, sum boða frá barnaverndarmálum.

Í 2020 stóðu "Onnur, herímillum ónevnd" fyri 14% av fráboðanunum, sum er ein hækking samanborið við undanfarna ár. Í hesum bólki eru fólk, ið ikki boða frá sum fakfólk, men sum annars eru stúrin um støðuna hjá einum barni. Sí annars s. 9 um hetta.

Nógvar av fráboðanum koma frá yrkisliga umhvørvinum, sum barnið beinleiðis ella óbeinleiðis kemur í samband við. Tann yrkisbólkurin, sum fráboðaði oftast í 2020, vóru skúlarnir, ið stóðu fyri 13,1% av øllum fráboðanum, meðan dagstovnar, dagrøkt og fríðarskúli stóðu fyri við 8,4%. Hetta er á leið sama stigi sum í 2019.

Samlaða talið – 451fráboðanir – samsvarar ikki við samlaða talið á nýggjum barnaverndarmálum í talvu 3 á 229. Orsøkin er hon, at tað rættiliga ofta er talan um meira enn ein fráboðara í málunum?.

Samlaða talið av fráboðanum var 631 í 2019, so her er talan um eina lækking á 28,5%.

Barnið sum offur og hættislig atferð hjá barni

Skeivleikar, sum gera um seg í barnaumsorgan og uppaling, kunnu verða býttir í tveir flokkar: harðskap og vanrøkt. Við harðskapi verður meint við gjørda gerð, sum kann skaða ella sannlíkt skaðar menninginga hjá barninum. Við vanrøkt verður meint við ógjørda gerð, sum kann skaða ella sannlíkt skaðar menningina hjá barninum.

Talva 6: Orsakir til fráboðanirnar í 2020

	Alt landið 2020	í %	2019	2018	2017
Vanrøkt					
Kenslulig/sálarlig vanrøkt	107	23,2	182	152	87
Vanrøkt í sambandi við umsjón og eftirlit	117	25,3	169	157	73
Vanrøkt í sambandi við skúlagongd	22	4,8	22	33	17
Likamlig vanrøkt	11	2,4	23	22	12
Tilsamans	*257*	55,6	*396*	*364*	*189*
Harðskapur					
Kensluligur/sálarligur harðskapur	18	3,9	21	29	16
Likamligur harðskapur	13	2,8	36	38	12
Kynsligur harðskapur (ágangur)	13	2,8	14	18	14
Tilsamans	*44*	9,5	*71*	*85*	*42*
Heilsa ella lív hjá ófødda barninum í vanda	7	1,5	10	0	25
Tilsamans	*7*	1,5	*10*	*4*	*25*
Hættislig atferð hjá barninum					
Barnið hevur trupulleikar í skúlanum ella vanrøkir skúlan	50	10,8	54	27	41
Misgerðir hjá barni	24	5,2	48	11	33
Barnið fremur likamligan ella kynsligan harðskap	9	1,9	19	26	10
Barnið setur egnu heilsu og menning í vanda	49	10,6	86	45	25
Barnið tekur rúsevni/rúsdrekka	22	4,8	44	12	13
Tilsamans	154	33,3	251	126	122
Tilsamans, allar orsakir	*462*	100,0	728	**575**	378

Gev gætur, at til ber at skráseta meiri enn eina orsøk til fráboðan fyri hvørt mál.

Misgerðir hjá barni kunnu eitt nú vera: at tað ikki kemur til hús til ásettar tíðir, biddar, rýmir, brýtur inn og ger herverk. Við *likamligum ella kynsligum harðskapi, ið barn fremur* verður bæði hugsað um ágang móti øðrum barni og móti vaksnum fólki.

Talva 7: Orsakir til at fyriskipanir endaðu í 2020

	Norður	Eystur	Skálafj.	VEKS	Vágar	Tórsh.	Sandoy	Suðuroy	Alt landið	%-býti 2020
Endamálið rokkið	6	7	47	7	30	22	10	4	**133**	**58,8**
Fyriskipan nyttuleys	2	0	3	2	0	0	0	3	**10**	**4,4**
Barnið er fylt 18 ár	2	0	11	3	1	1	2	2	**22**	**9,7**
Familjan flutt til annað barnaverndarøki	3	9	3	1	5	0	0	0	**21**	**9,3**
Familjan flutt av landinum	0	2	7	0	1	3	0	0	**13**	**5,8**
Víst til annan myndugleika	0	1	1	0	4	13	2	6	**27**	**11,9**
Tilsamans	**13**	**19**	**72**	**13**	**41**	**39**	**14**	**15**	**226**	**100,0**

Gev gætur, at til ber at skráseta meira enn eina orsøk til, at eitt mál verður endað.

5. Fígging – kostnaður av barnavernd

Áðrenn barnaverndarlógin kom í gildi, vóru tað sambært barnaforsorgarlógini barnaverndarnevndirnar í einstøku kommununum, sum tóku avgerð í barnverndarmálum, og landið rindaði útreiðslurnar av málunum. Eitt av endamálunum við nýggju lógini var at fáa greitt fíggjarligt ábyrgdarbýti millum land og kommunur á barnaverndarøkinum. Lógin ásetur tí, at kommunurnar bera kostnaðin av tí fyribyrgjandi partinum av barnverndarøkinum, og tá børn verða sett til fosturs, meðan landið ber útreiðslurnar, tá børn verða umsorgnaryvirtikin og fara á viðgerðarstovn. Kommunurnar rinda tó eitt ávíst brúkaragjald í hesum sambandi.

Talva 8: Kostnaður av barnaverndarøkinum fyri hvønn íbúgva í 2020

	Fólkatal	**Kostnaður tilsamans**	**Pr. íbúgva 2020**	**2019**	**2018**
Norðoyggjar	6.281	8.900.000	1.417	1.208	1.220
Eysturkommuna og Fuglafjørður	3.799	3.791.203	998	1.088	1.160
Skálafjørður	6.704	10.391.000	1.550	1.539	1.600
VEKS	4.469	2.966.469	664	730	951
Vágar	3.365	5.973.000	1.775	2.005	2.224
Tórshavn	22.312	41.879.035	1.877	1.684	1.552
Sandoy	1.300	1.754.360	1.350	1.039	819
Suðuroy	4.659	7.226.536	1.551	1.262	1.189
Alt landið	**52.889**	**82.881.603**	**1.567**	**1.453**	**1.432**

Samlaði kostnaðurin fyri barnaverndarøkið í 2020 var 82,9 mió. kr. fyri allar kommunur tilsamans, samanborið við 75,8 mió. kr. í 2019.
Miðalkostnaðurin fyri hvønn íbúgva hækkaði úr 1.453 kr. upp í 1.567 kr. Spjaðingin kring landið er rættiliga stór frá hesum miðalkostnaði. Mesti kostnaðurin fyri hvønn íbúgva er fyri barnaverndartænastuna í Tórshavn við 1877 kr. og næsmesti er fyri Vágar við 1.775 kr fyri hvønn íbúgva. Minsta kostnaðin høvdu barnaverndartænasturnar hjá VEKS (664 kr. fyri hvønn íbúgva) og hjá Eysturkommunu og Fuglafirði (998 kr. fyri hvønn íbúgva).

Talva 9: Kostnaður av barnaverndarøkinum fyri hvørt mál í 2020

	Mál	**Kostnaður tilsamans**	**Fyri hvørt mál**	**2019**
Norðoyggjar	115	8.900.000	77.391	60.447
Eysturkommuna og Fuglafjørður	68	3.791.203	55.753	47.938
Skálafjørður	117	10.391.000	88.812	79.764
VEKS	54	2.966.469	54.935	53.677
Vágar	46	5.973.000	129.848	93.750
Tórshavn	389	41.879.035	107.658	103.626
Sandoy	34	1.754.360	51.599	42.597
Suðuroy	85	7.226.536	85.018	90.730
Alt landið	**908**	**82.881.603**	**91.279**	**71.566**

Í miðal kostaði hvørt barnaverndarmál 91.279 kr. í 2020. Hetta er ein øking samaborið við 2019, tá kostnaðurin var 71.566 kr. Í økjunum, Tórshavn og Vágum, var kostnaðurin yvir miðal, meðan hann í hinum økjunum var undir.

Talva 10: Kostnaður av barnaverndarøkinum, býtt á umsiting og fyriskipanir í 2020

	Umsiting	Fyriskipanir	Tilsamans
Norðoyggjar	3.525.000	5.375.000	8.900.000
Eysturkommuna og Fuglafjørður	1.865.431	1.925.772	3.791.203
Skálafjørður	3.358.500	7.032.500	10.391.000
VEKS	2.128.680	837.789	2.966.469
Vágar	3.078.055	2.894.945	5.973.000
Tórshavn	12.273.878	29.605.157	41.879.035
Sandoy	945.174	809.186	1.754.360
Suðuroy	2.531.513	4.695.023	7.226.536
Tilsamans	**29.706.231**	**53.175.372**	**82.881.603**

Talva 10 vísir kostnaðin av barnaverndarøkinum, býtt á umsiting og fyriskipanir. Sum tað sæst, eru fyriskipanir tann størri útreiðslubólkurin í flestu økjunum. Hesar eru m.a. útreiðslur til Fosturforeldraskipanina, stovnsgjøld og fyriskipanir sambært § 15.

Umsitingarkostnaður fevnir m.a. um kostnað fyri starvsfólk í barnaverndartænastunum, samsýning til barnaverndarnevndirnar, kostnað av rakstrinum av Barnaverndarstovu Føroya, umframt útreiðslur til hølir o.t.

Støddin á samsýningini til fosturforeldur verður ásett í kunngerð frá Almannamálaráðnum við atliti at, hvussu krevjandi uppgávan er. Her verður millum annað lagt upp fyri aldur á barni, og um fosturforeldrini kunnu hava annað arbeiði eisini.

Stovnsútreiðslurnar fevna í mestan mun um brúkaragjaldið, ið barnaverndartænasturnar gjalda fyri at hava børn búgvandi í stovni.

Við í upphæddini til *§ 15-fyriskipanir* eru tald umlætting hjá fosturforeldrum sambært § 15, stk. 1, pkt. 7.

Fyribyrgjandi fyriskipanirnar sambært § 15 í barnaverndarlógini er vanliga størsti parturin av barnaverndar-arbeiðinum. Einans tá tað ikki er møguligt við fyribyrgjandi fyriskipanunum at geva einum barni ella familju nøktandi hjálp, kann verða farið víðari til aðrar og meira víðgongdar fyriskipanir. Slíkar fyriskipanir kunnu m.a. verða at seta barnið heiman í fosturheim ella á stovn. Flestu avgerðir um at flyta barnið úr heiminum verða tiknar við samtykki frá foreldrunum. Hóast samtykki er fingið til vega, skal málið leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til støðutakan. Hetta er fyrst og fremst orsakað av, at tað við nýggju barnaverndarlógini varð mett neyðugt at styrkja rættartrygdina hjá børnum og foreldrum.

6. Fosturforeldraskipanin

Kommunurnar stovnsettu eina fosturforeldraskipan fyri alt landið, tá tær settu Barnaverndarstovu Føroya á stovn í 2006. Fosturforeldraskipanin er ein týðandi partur av virkseminum á Barnaverndarstovuni.

Tá umstøðurnar í heiminum eru soleiðis, at tað ikki ber til hjá einum barni at verða búgvandi heima, verður kannað, um barnið kann setast í eina fosturfamilju. Havt eigur at verða í huga, í hvørjum einstøkum føri, um næstrafólk kunnu góðkennast sum fosturfamilja.

Eitt fosturheim er sambært barnaverndarlógini at skilja sum eitt heim, har fosturforeldur hava umsorgan fyri einum barni í styttri ella longri tíðarskeið, tá ið tað verður sett heiman. Talan kann m.a. vera um umlætting, bráðfeingis fosturheim og fosturheim, har børn verða sett fyribils ella varandi til fosturs.

Krøvini til fosturfamiljur vóru frá 1. juli 2012 broytt soleiðis, at næstringar ella onnur, ið hava tætt samband við barnið, kunnu góðkennast sum fosturforeldur, um tey í ítøkiliga førinum eru egnað í mun til ávísa barnið. Sostatt eru ikki heilt somu krøv galdandi til hesi fosturforeldur sum til onnur.

Eitt barn kann setast til fosturs, tá ið:

1) foreldrini samtykkja, at barnið verður sett í fosturheim,
2) barnið ongan verja hevur,
3) barnið fyribils er undir barnaverndarnevndarinnar umsorgan uttan foreldranna samtykki.

Fosturforeldraskipanin á Barnaverndarstovu Føroya fær upplýsingar frá barnaverndartænastunum um barnið, og hvønn tørv barnið hevur, og skal so finna ta røttu familjuna til barnið.

Við ársenda í 2020 vóru 94 góðkendar fosturfamiljur í Fosturforeldraskipanini, sum høvdu børn til fosturs ella umlætting, ella sum vóru tilreiðar at taka ímóti børnum til fosturs ella umlætting. Av hesum 94 fosturfamiljunum vóru 23 í familju við barnið, og 21 vóru ein partur av umhvørvinum hjá barninum.

Umráðandi er at finna tey fosturforeldrini, sum hóska best til tað einstaka barnið. Tískil kemur fyri, at nakrar fosturfamiljur eru í skipanini, sum onkuntíð ikki hava børn. Tað kunnu vera ymisk viðurskifti, sum gera, at tað einstaka barnið ikki hóskar til hesar fosturfamiljur.

Eisini eru summar fosturfamiljur, sum verða nýttar til fleiri fyriskipanir. Til dømis, tá talan er um systkin, ella tá tað snýr seg um umlættingarfamiljur, sum hava fleiri børn í styttri tíðarskeið í senn.

Í 2020 komu 14 nýggjar umsóknir inn til Fosturforeldraskipanina, um at gerast fosturfamilja. Av teimum vóru 8 næstringar ella onnur, sum frammanundan eru partar av umhvørvinum hjá barninum.

Talva 11: Tal av børnum til fosturs 2020 – býtt eftir aldri og kyni

	Gentur 0-6	Dreingir 0-6	Gentur 7-13	Dreingir 7-13	Gentur 14-17	Dreingir 14-17	Gentur 18-23	Dreingir 18-23	Gentur tils.	Dreingir tils.	Tils.	2019
Norður	1	1	0	2	0	2	0	0	1	5	6	5
Eystur	0	0	2	0	1	0	0	0	3	0	3	4
Skálafj.	1	0	2	3	0	1	1	0	4	4	8	9
VEKS	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Vágar	0	2	0	0	2	0	1	0	3	2	5	6
Tórshavn	6	9	10	11	4	8	0	9	20	37	57	53
Sandoy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Suðuroy	1	0	4	2	2	0	0	0	7	2	9	7
Alt landið	**10**	**12**	**18**	**18**	**9**	**11**	**2**	**9**	**39**	**50**	**89**	**87**

Tilsamans 89 børn vóru til fosturs í Føroyum við árslok 2020. Hetta eru tvey fleiri enn í 2019. Av hesum var størsti parturin úr Tórshavnar kommunu. Ein vaksandi partur av børnunum eru til fosturs hjá fólki, sum eru í familju við barnið ella á annan hátt eru partur av netverkinum hjá barninum.

Kynsbýtið millum millum børn til fostur vísir eina yvirvág av dreingjum – 50 dreingir og 39 gentur. Kynsbýtið er javnt fyri tann best umboðaða bólkin, tey 7-13 ára gomlu, við 18 av hvørjum. Fyri teir báðar eldru bólkarnar er yvirvág av dreingjum, harav bókurin 18-23 ár hevur 9 dreingir og 2 gentur.

Umlætting

Tá ið viðurskiftini í heiminum ella hjá børnunum eru soleiðis, at ikki er neyðugt at seta tey til fosturs, men tey kortini hava tørv á umlætting, kunnu børnini koma í eina fosturfamilju til umlætting. Hetta merkir, at tey í styttri tíðarskeið búgva hjá fosturfamiljuni, men eru ikki umsorganaryvirtikin, og foreldrini hava framvegis foreldramyndugleikan og ábyrgdina av børnunum.

Mest vanligt er, at børnini eru eitt ella tvey vikuskifti um mánaðin til umlætting, men talan kann eisini verða um eitt ávíst tíðarskeið, meðan foreldrini eitt nú fáa viðgerð fyri misnýtslu o.l.

Ætlanin við umlætting er at geva børnum og foreldrum nýggja orku. Koma børnini frá eini familju, sum ikki er so vælvirkandi á øllum økjum, kunnu tey síggja og kenna seg sum part av eini vælvirkandi familju, sum kann geva teimum umsorgan og upplivingar. Tað kann vera trupult at finna fosturfamiljur til umlættingarfyriskipanir. Hetta er eitt orku- og tíðarkrevjandi arbeiði fyri Fosturforeldraskipanina. Tað, at finna eina fosturfamilju til eitt barn, sum skal í umlætting, kann ofta hava við sær, at Fosturforeldraskipanin skal vitja fleiri fosturfamiljur, áðrenn rætta fosturfamiljan verður funnin.

Umlætting er ein sjálvboðin fyribyrgjandi fyriskipan, skilt á tann hátt, at barnið ella familjan kann broyta meining eftir, at fosturfamiljan er funnin og ikki ynskja umlætting kortini. Møguligt er ikki at seta í verk umlætting uttan samtykki frá tí foreldrinum, sum hevur foreldramyndugleikan.

Talva 12: Tal av børnum til umlætting í 2020 – býtt eftir aldri og kyni

	Gentur 0-6	Dreingir 0-6	Gentur 7-13	Dreingir 7-13	Gentur 14-17	Dreingir 14-17	Gentur 18-23	Dreingir 18-23	Gentur tils.	Dreingir tils.	Tils.	2019
Norður	3	3	1	0	1	0	0	0	5	3	8	7
Eystur	0	1	1	1	1	0	0	0	2	2	4	3
Skálafj.	1	0	3	0	0	0	0	0	4	0	4	10
VEKS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vágar	0	0	0	2	1	1	0	0	1	3	4	3
Tórshavn	4	6	9	5	2	4	0	1	15	16	31	29
Sandoy	1	0	2	0	0	0	0	0	3	0	3	2
Suðuroy	1	0	2	1	0	0	0	0	3	1	4	3
Alt landið	**10**	**10**	**18**	**9**	**5**	**5**	**0**	**1**	**33**	**25**	**58**	**57**

Tilsamans 58 børn høvdu umlættingarforeldur í 2020, sum er á sama stigi sum í 2019, tá 57 høvdu. Talið á gentum fyri 2020 var munandi hægri enn fyri dreingir: 33 gentur og 25 dreingir.
Bólkurin við flest børnum til umlættingar er hann fyri 7-13 ár. Her vóru munandi fleiri gentur enn dreingir: 18 móti 9. Fyri hinar aldursbólkarnar er kynsbýtið ógvuliga javnt.
Barnaverndartænastan fyri Tórshavnar kommunu hevði nógv flest børn í umlætting, meðan aðrar barnaverndartænastur bert høvdu fá ella eingi til umlættingar.

Kynsbýtið millum børn til fosturs í 2020

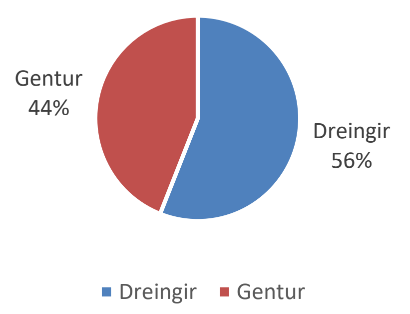

Kynsbýtið millum børn í umlætting í 2020